

Poština plačana v gotovini.

VRTEC

1934-1935

Gregor Rihar.

7

LETNIK 65

VSEBINA 7. štev.: Maruška (Dalje) — Zver (Dalje) — Ptički trkajo (Pesem) — Pravljica o Jernejčku in mrtvi vasi — Tiho noč prihaja (Pesem) — Zakaj je sneg bel? — Pesmi v mladem vrbju — Mladisti — Žarji: Naši Primorci — Čuvajmo naše morje! — Za dobro voljo — Smeh je zdrav — Joj mene! — Šahovnica — Čarobni krogi. — Na ovitku: Gregor Rihar.

Gregor Rihar.

(Slika na t. strani ovitka.)

Kolikokrat se sliši med našim narodom zlasti o božičnih in velikonočnih praznikih ta-le sodba o cerkvenem petju: »Danes so pa lepo peli; najlepše so pa še zmerom Riharjeve.«

Kdo je torej ta mož? Bil je od svojega 25. leta dalje stolni pevovodja v Ljubljani, dasi je bil duhovnik, kakor je duhovnik tudi sedanji ravnatelj in vodja stolnega pevskega zbora msgr. Stanko Premrl. Samo takrat, ko je Rihar orglal, cerkveno petje še ni bilo tako razvito in ne na tako visoki stopnji, kot je danes. Rihar je oral šele ledino; bil je sicer prisiljen skladati cerkvene pesmi, pa je bil tudi mojster za to.

Rodil se je 1. sušca 1796 v Polhovem Gradcu kot sin preprostih staršev. (K letu bomo torej praznovali 140 letnico njegovega rojstva.) Ker je bil pevsko nadarjen, ga je domači duhovnik, ki je prav takrat sklenil naročiti orgle za župnijsko cerkev, sam poučeval v glashi. V enem letu se je 12 letni fantič tako naučil orglati, da ga farani niso mogli prehvaliti. »Presneti fant, kako mu gre!« — so govorili. Kmalu je znal klavirje uglaševati, orgle popravljati, četudi ga nihče ni učil.

Ko mu je bilo 19 let, so domači ugibali, kaj, če bi šel študirat za »gospoda«? Poslali so ga v Ljubljano v šolo. Bil je velik dijak — med malimi frkovi, a znal je že pesmi postavljati na sekirice. Ostal je pa še vedno organist pograbski — in hodil vsako soboto domov več let. V glashi je vidno napredoval, ker je poiskal vsako priliko, da se je kaj novega naučil.

Hodil je rad na kor v stolnici sv. Nikolaja, kjer je bil za organista neki Heller, postaran glasbenik, sicer pa umetnik na orglah. Rihar ga je gledal, poslušal in se od njega učil. Ko je Heller opešal, ga je nadomestil Rihar, dasi je bil šele osmošolec. To odlično službo je opravljal celih 44 let. Medtem je postal duhovnik, dasi so ga tovariši vabili med svet. Riharja taka mamila niso zmočila.

Za mašnika je bil posvečen 1829 in obenem nastavljen kot stolni zakristan (vikar).

Zdaj je Gregor Rihar začel novo, slavno dobo za cerkveno glasbo med Slovenci. Do takrat lepo ubranih, pravilno zloženih slovenskih pesmi za cerkev še ni bilo kaj prida; kar jih je bilo, pa niso imele umetnostne vrednosti. Še celo taka navada je bila, da so za večje slovesnosti povabili cerkvene piskače, ki s svojo muziko uvajali posvetnost k službi božji, ker so godli koračnice in druge neprimerne »vize«, in tako delali nečast svetemu prostoru.

Prva skrb Riharjeva je bila, da je tej razvadi napovedal neizprosno boj. Prsil in nagovarjal je cerkvene predstojnike, naj odpravijo ta nered. Boj ni bil lahak, saj si je nakopal nasprotje godcev in tudi ljudi. Pa šlo je, Rihar ni odnehal. Dobra stvar je zmagala; pomagale so pa lepe, nove pesmi Riharjeve.

Skladal je neprestano. Na tem mestu ni mogoče opisati niti približno, kako bogato je bilo njegovo ustvarjanje na cerkvenem glashenem polju. Omenjamo samo nekaj njegovih skladb, ki so se tako udomačile, da so postale takorekoč narodno blago. Znane so nam n. pr. »Vi oblaki ga rosíte:« »Mati žalostna je stalac.« Božične: »Poglejte, čudo se godi...«, »Zveličar nam je rojen zdaj:« »Pokonci naródi, iz sanj se zdramite...«, »Prisvetil je veseli dan...« Božična mašna: »O Bog v nebeški slavi...«. Velikonočna: »Zveličar naš je vstal iz groba...« i. dr. Natisnjenih je bilo vseh njegovih skladb okrog 350.

*

Dalje na 5. strani oitka.

»Vrtec« stane za vse leto Din 15.—, s prilogo »Angelček« Din 20.—. Izdaja in tiska Jugoslovanska tiskarna r. z. z o. z. v Ljubljani (K. Čeč). Urednik Janez Pucelj, župnik na Ježici. — Uprava »Vrtec« v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 2 (H. Ničman), sprejema do preklica tudi dopise.

M A R U Š K A

ŠT. 7 1934/35 VRTEC LETNIK 65

P. J. Stahl — A. A.:

Maruška.

(Dalje.)

XI.

V mraku sta stari godec in mlada tovarišica že ugledala rusko taborišče. Šotori so bili postavljeni po griču in cvetočih pobočjih prav do vznožja.

V taboru je kraljeval mir. Utrujenost po zadnji bitki je pregnala vso živahnost. Straže, ki so jih ožarjali zadnji žarki zahajajočega sonca, so stale tako nepremično na svojih mestih, da bi jih imel za kipe. Vojaki so še prihajali in odhajali. Gruče tihih mož so se komaj razločevale od valovitih tal. Eni so sedeli, drugi so se zlekneli po tleh.

Straža je javila starega pevca in spremljevalko. Namesto, da bi ju klic: Stoj! in toliko število vojakov prestrašilo, da bi jo ubrala, odkoder sta prišla, kakor bi jih na njunem mestu mnogo storilo, je starec šel naravnost proti taboru.

Brez dvoma je bil to starček, ki hoče vse videti prav od blizu. Gotovo ljubi vojake in verjetno je, da je bil tudi sam vojak. Sicer se ne bi bližal

s takim zaupanjem. In to je naredil dober vtis. Ko je spoštljivo pozdravil skupino častnikov, ki so se sede ali napol leže pomenkovali o vojnih dogodivščinah, jih je preprosto vprašal, ali jim ne bi ugajalo, če bi malo zaigral ali celo kaj zapel. Dobrohotno so sprejeli njegovo ponudbo.

Že po prvih zvokih so sodili, da je mojster v svoji stroki. Govorica je ponehavalala in oči zroče v prazno temo so pričale, da si je vsakdo priklical v spomin kako ljubo mu osebo: očeta ali mater, otroka ali ženo, ki jih je od njih ločila vojska. Pevec je pel o družini, o mladih letih. Marsikatero zlobno oko so zalile solze. Starčev uspeh je bil takó velik, da je marsikdo potegnil iz žepa, novce, da mu ga podari, ko bo nehal peti.

»Pojdi sem, mala čarovnica!« je vzkliknil debeluhast častnik in pokazal Maruški kopejko. »Pojdi vendar po denar za očeta!« Mala se ni ganila.

»Boš prišla, ti divjakinja!« ji je klical drugi. »Boš prišla, račka!«

Nekateri so se začeli srditi. »Zahvaliti se moraš dobrim gospodom, hčerka,« ji je rekel starec. »Pojdi in nastavi roko!«

Maruška je trepetala. Toda na ukaz je ubogala. Kako se jí je tresla rokica, ko je sprejemala miloščino. Sovražnikov denar jí je žgal prste.

»Mala se ne boji,« je rekel prvi.

»Oči ima take, da se ti zdi, kot bi bili dve zvezdi,« je dodal drugi.

»Ko boš velika, ljuba moja, pridem in se poročiva,« je rekel tretji.

Po drugi pesmi so mu rekli, naj še poje. Stari godec se je dal prositi. »Bojim se, da vam ta pesem, ki jo imam v mislih, ne bo ugajala. Žalostna je in resna,« je rekel.

»Kar zapoj jo!« mu je odvrnil velik in suh častnik.

»Torej jo hočete? No dobro. Poslušajte!«

Pred veliko, veliko leti je imel hraber narod deželo, ah deželico, a dražja mu je bila in milejša kot ves svet. Dedje so jo obdelovali, njihove matere jo krasile in njihove sestre so iz nje naredile raj. V miru so živeli in se niso brigali za mogočne sosede, ki so nekega dne rekli: »Ta dežela je srečna, bogata in lepa. Krasen prstan bo na naši roki. In cvetočo deželico so si nenadoma osvojili. Konji mogočnega naroda so poteptali otroke slabotnega. Meči mladih golobradih častnikov so posekali od let sive glave starcev in celo žena, ki so varovale domače ognjišče. Hrabri in neustrašeni fantje, premagani od množice sovragov, so padli v boju. Junaška dekleta so zaman čakala bratov in zaročencev. Hiše, vasi, da, cela mesta so izginila.

»Kaj je vendar storil ta narodič? Nič.«

Poslušajoč preprosto pripovedovanje dogodkov, se nekateri niso mogli domisliti nobene primere, drugi so se je pa. Za te je bila povest jasna.

Razpletli so se živahni pogovori. »Hudirja«, si je dejal častnik, ki je še nedavno tožil, da ima že predolgo suhe oči. »Ta pesem iz starih časov velja prav za nas. Ali stari pevec to kaj sluti? Vsekakor kaže, da se svet stolejša sem, odkar jo pojo, ni nič izpremenil.«

»Da bi te!« je rekel mlad mož. »Po vsem tem pevec nima napak. Toda komu naj služi ta nauk? Ukažejo ti in iti moraš.«

»Le zakaj ste žalostni?« je vprašal drugi. »Ukrajino Ukrajincem!« Kaj hoče reči ta klic? Saj je ne bomo požrli. Ta drobiž je nor. Ali je vendar tako strašno, če naredimo iz tega mravljišča del mogočnega kraljestva?«

»Vendar,« je odvrnil mlad plavalas častnik. »Postavimo se na njihovo mesto! Ali ne bi tudi mi tako storili, kakor delajo ti?«

»Tako majhen narodič nima pravice, da bi živel po svojih šegah in navadah.«

Nihče ni nikomur nasprotoval. Disciplina velja v taboriščih le za telo, a beseda je tam bolj svobodna kot kjerkoli drugje. Počasi so se vrnili na sinočno in jutranjo bitko.

»Ti kmetje se bijejo kot junaki,« je rekel ta.

»Ko bi se naši vojaki tako borili kot ti ljudje!« je rekel star častnik.

»Saj bi se,« je rekel ranjenec, »če bi branili žene in otroke in domači krov.« Silno je bil bled ubogi ranjenec in le z največjo težavo in silnim naporom se je napol dvignil, da bi povedal resnico svojemu višjemu. Častnik mu je odgovoril, a vojak ni slišal. Zgrudil se je: bil je mrtev.

Stari godec ni ničesar preslišal. Dovolj je izvedel. Kar je zaigral tako poskočno, tako privlačno in veselo, da bi bili celo starci plesali. Brž se je spremenilo obče razpoloženje. Najstarejši so z nogami bili takt, mlajši vojaki so pa pevcu odpevali.

Na veliko veselje vojakov je starec še zapel takšnih pesmic, da so leteli k njemu od vseh strani. Potem se je pa dvignil in se poslavljaj od številnih prijateljev.

»Ostani vendar, stari trmoglav, ostani do jutra!« so mu prigovarjali. »Noči so mrzle in na cesti nista varna. Mala, reci mu, naj ostane. Saj se mu tako ne mudi! Denarja je dobil obilo. Mali plavolas častnik ti je dal zlat. Ded ti more kupiti z njim lepo obleko.«

Starec se ni vdal. »Ne bil bi popotni pevec, če ne bi popotoval,« je rekel smehljaje se. In izginil je z deklico v črno noč.

»Veš,« mu je rekla Maruška, »od treh častnikov sem slišala, da je bila zadnja bitka tako strašna, da štirinajst dni ne bodo mogli napasti Čigirina.«

XII.

Maruša in njen prijatelj sta hodila dober del noči, ne da bi spregovorila. Zdaj pa zdaj se je Čečvik ustavil in se ponujal deklici, da jo nese.

»Nisem utrujena,« je odgovarjala.

Srce ji je tolklo od navdušenja. Veliki prijatelj je bil gotovo zadovoljen. Ko je zvečer v taboru pel, je zvedel marsikaj. Imel je odprta ušesa, opazoval je in sodil. Zmagovalci ne slave zmage. Torej napor premagačev ni bil zaman. Vse zavisi sedaj od tega, kako bo Čečvik opravil v Čigirinu, kamor morata priti.

Kmalu sta zagledala obrise obzidja in visokih poslopij.

Čečvik in Maruša sta se bližala mestnim vratom. Brez težave sta prišla v mesto. Vendar se jima je zdelo, da ju redki mimoidoči, ki sta jih nepričakovano srečavala, trdovratno zasledujejo z očmi.

»Čuj, brat!« je rekel Čečvik mlademu kozaku, ki je slonel na vrtni ograji. »Bodi tako dober in pokaži mi pot k velikemu otamanu!«

Mladi kozak je v pozdrav nalahno dvignil pokrivalo in pokazal na konec ulice, rekoč: »Na koncu te ulice zavijta na levo in prišla bosta pred hišo velikega otamana.«

»Hvala, brat!«

Odšla sta po ulici, zavila na levo in res sta obstala pred otamanovim domom. Hiša se ni od drugih prav nič ločila. Le po tem si jo spoznal, da je bila malo razsvetljena.

Čečvik je potrkal na vrata prvič, drugič in tretjič. Ob tretjem udarcu se je kozak, ki je nepremično sedel pri oknu, dvignil in šel odpirat.

»Daljni prijatelji pošiljajo pozdrave velikemu otamanu,« je polglasno pozdravljaj vstopajoči Čečvik.

»Ali bi se mogel predstaviti velikemu otamanu samemu?« je vprašal Čečvik.

V tem hipu je nepotrpežljiva roka odpahnila duri, vodeče v drugo sobo, in veliki otaman je stal na pragu. Nič ni rekel, a ves obraz je izpraševal: »Odkod prihajaš? Od koga? Kakšne novice prinašaš?«

»Globoko se ti klanjam, veliki otaman!« je rekel Čevčvik in se globoko priklonil. Tudi Maruša, ki je vedno stala zraven njega, je pozdravila.

»Dobrodošel!« je odgovoril otaman. »Kakšno pesem nam zapoješ, dobri pevec?« Glas je izdajal, da je mož navajen ukazovati, in da se ne boji povedati svojega mnenja ali ga braniti, kadar je treba.

»Kakšno pesem, veliki otaman? Mnogo jih znam in ti jih zapojem, če me želiš poslušati.«

Veliki otaman ni ničesar odgovoril. A še tako krepke besede ne bi mogle izraziti žalosti bolje kot kratek molk.

»Odkod prihajaš?« ga je slednjič vprašal.

»Iz Zaporožja,« je odgovoril Čevčvik. »Zaporožski junaki ti čestitajo.« — »V teh časih si ne moremo čestitati,« je odvrnil otaman. »Stopi v sobo!« Čevčvik je šel za velikim otamanom vodeč s seboj Marušo. Tudi ta soba je bila preprosta kot prva. Pobeljena je bila in ob stenah so bile lesene klopi kot v vsaki kmetiški hiši. Veliko pa je bilo dragocenega orožja. Samokresi in bodala so se svetila po zidu. Na mizi je ležala bulavca, otamanova poveljniška palica. Na steni je visela na lesenem obešalniku vsa z zlatom, s srebrom in dragimi kameni pretkana slavnostna obleka.

»Sedi, prosim,« je rekel veliki otaman. Sédel je tudi sam in žareče oči so počivale zdaj na Čevčviku zdaj na Maruši.

»Čemu je to dete tukaj?« je vprašal.

»Ne meni se zanj! Gluho je in nemo. Utrujeno je in odpočiti se mora.« Veliki otaman je vstal, vzel s stene krasen kožuh in ga dal Čevčviku. Klop je pa pokrivala sijajna perzijska preproga, Otaman jo je pokazal gostu. Čevčvik je v trenutku postlal posteljo, dvignil izmučeno deklico v naročje in jo položil spat. Z materinsko nežnostjo jo je zavil v kožuh od glave do peta.

»Bodi gluha in nema!« ji je na tihem naročil,

(Dalje.)

Narte Velikonja:

Zver.

(Dalje.)

In je še tretji stopil dva koraka naprej in je torej dejal:

»Za cele pol ure se je pomaknila naprej.«

Zaletel, ki bi lahko to popravil, je bil odzadaj in torej ni slišal. Pa je imel oni od vlade skoraj prav. Skoraj, pravimo. Računajmo šamo, da je skoraj pet ur potreboval Zaletel Jaka do zveri, in da je od zveri potreboval samo pol ure. Saj vsi tako torej ne vemo, da je na eni poti torej spal, in da je na drugi bežal. Saj smo ga videli bežati, da so ga čevlji na nogah komaj dohajali in se ga je glava držala. Potem moramo pomisliti, da so morda sicer hodili v korak, ampak radi vročine in radi drugih reči, ki pa niso bile strah. prav počasen korak torej. Iz tega nasprotnik ni mogel preračunati. Kajti Zaletel Jaka je dejal, da je videl zver na sredi. Seveda ga niso vprašali, na kaki sredi, Zaletel je pošten in je tudi pošteno mislil in gledal. In je mislil sredi ceste in je to povedal. Nasprotniki so mislili, na sredi ceste med Gričem in Hribom. In, ker ni bilo nobenega, da bi jim to razložil in je bilo do Griča poldrugo uro, so prav lahko skleпали, da je prišla zver naproti.

»Potuhnila se je,« je rekel župan.

Ozrli so se torej in so videli, da Zaletel hodi zadaj. In je prvi od nasprotni strani zaklical: »Ali je prava?«

In, ker vlada ni hotela biti slabša od nasprotnikov, je zaklical županov odbornik Ocepke: »Ali si to zver videl?«

In je torej Zaletel položil obe roki pred usta in je zatrobil, da so ga lahko slišali:

»Poglejte, če ima spredaj roge in zadaj roge in repa ne med rogovi, ne na hrbtu. ne na strani. Po teh znamenjih jo boste spoznali. Če je bila podkovana, ne vem!«

In so odborniki torej pogledali. Seveda, ne od blizu, ker se je potuhnila, ampak bolj od daleč in je vsak rožljajal s svojim orožjem. In so torej videli, da ima spredaj roge in torej tudi zadaj roge in repa nikjer. Ne v boku, ne pod rogovi in ne na hrbtu. Ko so jo ugledali in je bilo vsem torej jasno, sta položila vladni odbornik in nasprotnik roke na usta in sta za Zaletelom zavpila: »Zdi se nam, da je prava!«

Zaletel Jaka je potrdil torej: »Potem je prava!«

Kakšno smrt so sklenili, kdo je deležen pri zveri in kako so se izžrebali.

Zdaj se je župan domislil, da zver gleda z enim koncem proti Griču, z drugim proti Hribu in je dejal torej:

»Možje, kaj bi se mi trudili in mučili. Pošljimo po vislice na Grič. Na Griču naj posodijo vislice, mi bomo pa zver obesili. Vsak mora torej nekaj pomagati pri tej stvari.

Možje so se čudili njegovi bistrournosti in so torej soglasno pritrdili. Hotel je že šteti:

»... vija vaja ven,« ko se je nasprotna stran oglasila, da to ni pravično. Pri vislicah morajo biti vsi udeleženi, nasprotna stran in vlada. Zato naj se šteje torej posebej med nasprotniki in posebej med županovimi odborniki. Ker so bili tudi v tem soglasni, so šteli: ... »vija vaja ven,« na obeh straneh. Torej. In so izžrebali med nasprotniki Luznarja Petra. Prav tako so šteli na županovi strani ... vija vaja ven, in so prišteli Ocepka Luko.

Kaj si je Mirko na hruški mislil in kako je dobro, če človek kaj bere.

Kmalu bi bili pozabili Mirka na hruški. Tako je torej računal: gospodinja je mlada in bo hitro napulila za enega prašička, pa bo šla. In ko je pulila za drugega prašiča, si je mislil, zdaj bo pa konec. In pri tretjem kupu je skoraj na glas dejal: hvala Bogu, zdaj bo pa zadosti. In je bila gospodinja pridna in torej urna in gibčna in torej spretna do osmega kupa. Tako, da si je Mirko mislil, če bi jih imela petdeset, bi bil lahko počakal, ker je tako hitra. Potem je pa prišel mladi gospodar. Pripeljal se je na vozu. Torej. Samo en vol je bil vprežen, ampak ta je bil debel. Zdaj ni bilo ne konca ne kraja pogovorov. Mirko se je dolgočasil, vol se je dolgočasil, voz se je dolgo-

časil, torej sploh se je vse dolgočasilo, samo gospodinja se je zmiraj smejala. Zato je moral Mirko mirno čakati na hruški.

Nazadnje se je Mirko naveličal. Kako bi se pa ne. Zdaj je imela gospodinja toliko povedati, potem še gospodar, potem je morala odgovarjati gospodinja, potem zopet gospodar. Tudi sta manj pazila na hruško. Zato se je nazadnje Mirko splazil z drevesa in je bil že v klancu, ko ga je zagledal gospodar. Torej.

»Eh, ti fant,« je dejal. »počakaj, počakaj, da ti nekaj povem.«

Mirko pa je že moral čitati torej najnovejše vesti in dovtype, kajti odgovoril je:

»Takemu fantu ni treba, da vse ve.«

Ucvrl jo je naravnost proti domu. Oče mu je ukazal ovinke samo proti pastirju, ne pa od pastirja. Tudi je že Mirko vedel, kaj je višja sila. Ta je bila pod hruško in se ji je torej reklo gospodinja in gospodar. Ker je še po vrhu mrak padal v dolino, je Mirko kot bistrumen in preudaren deček vedel, da bi torej pastirja zastonj iskal. Pa saj sam ve, kam mora zvečer. Zato jo je ubral kar domov. Če bi ne bil pazil in bi ne bil mrak, bi ne bil prej doma, kakor krave in odborniki. »Kdor prej pride, prej melje,« si je zadovoljno mislil. Če bi torej še malo zamudil, bi hodil po temi domov.

Kako sta dva odbornika prosila za vislice in kako sta pokazala svojo človekoljubnost.

Medtem sta torej ona dva odbornika šla proti Griču. Na bližnjici sta si slekla telovnike, da se ni videlo, da sta odbornika. Vroče jima je bilo in nista opazila potovke, ki je počivala v senci. Ta ju je videla brez telovnikov na bližnjici. Dva odbornika na bližnjici brez telovnikov. Ona dva pa nista torej ničesar videla in sta prišla pred županovo hišo.

Stara mati je pomežiknila in je rekla:

»Vidva bi rada gospoda župana. Pšenico nakladajo. Treba je samo, da gresta čez ta grič in torej še čez dolinico, pa bosta videla njive, ki so gospoda župana.«

In sta šla torej čez grič in čez dolinico in prišla na njivo, kjer je imel župan polno dela. Povedala sta mu mirno in razločno, po kaj sta prišla, za kaj rabita in, da jamči cela občina, da bosta pošteno torej vrnila. Župan ju je premeril in dejal:

»Vidva ne bosta sama nesla, treba bi bilo še dveh mož najti med nami.« Prikimala sta.

»Zdaj pa pomagajta spravljati pšenico, da bo prej pod streho.«

Pomagala sta. Torej. Vozili so domov, nakladali v kozolec in ker jih je bilo več, so spravili pšenico z njive prej, kakor je mislil. (Dalje.)

Ptički trkajo . . .

*Ptički so na okno
danes prileteli.
žalostno nam zgodbo
so v pozdrav zapeli:*

*Kruta, bela zima
se je povrnila
v lakoto in bedo
nas je vse pahnila.*

*Svoja dobra srca
nam, ljudje, odprite.
zrnca na okna
vsak dan nam trosite!*

*Ko pomlad odela
bo naravo v cvetje,
vas bo radostilo
tudi naše petje. Mali Gregor.*

Živel je graščak. Bil je bogat, kupil je vas, hiše in ljudi. Prav vse, tudi Jernejčka ciganskega, ki ni imel ne očeta ne matere, ampak samo cesto in popotno palico. Vsak človek ima nekje dom, ali vsaj kos sveta, kjer misli, da bi moral biti njegov dom. Tudi Jernejček ga je imel. Ni sicer vedel, katera hiša je njegova, toda rekli so mu in je moral ostati, da je še njega kupil graščak. Bilo je vse poceni, dva denarja za človeka, tri za hišo, štiri za grunt. Jernejčka je dobil graščak za nameček.

Bil je pa graščak nekje daleč doma. Na tihem so pravili, da nekje spodaj. Pa to je res, takole proti večeru je dobil navadno goste. Pripeljali so se v zaprtih vozovih in konji so tolkli po kameniti cesti proti gradu, da so se iskre kresale. Grajski hlapci so pravili nekaj o žveplu. Pa to mogoče ni bilo res, saj je bil graščak človek kot so navadno ljudje. Le to je, strog je bil in trd tudi. Na primer ravno, kar se tiče Jernejčka. Ni ga mogel videti. Če ga je srečal, ga je ošvrknil z bičem. Naj se spravi delat, ga je učil, kaj se samo potika po svetu. Lenoba, da kar smrdi od njega. Jernejček je molčal. Pred gospodo je sploh dobro molčati.

Ko je pa prišla jesen in je grajski hlapec, prav za prav valpet, pobiral desetino, je hodil Jernejček po njivah. Sam ni imel zemlje, toda kaj je prijetnejšega, kakor hoditi takole v jeseni, ko vse dela, po polju. Jernejček je hodil, mogoče je tudi kaj govoril, nič se ne ve. Toliko stvari se zgodi kar mimogrede, da se ne razloči, kdaj je začetek kdaj konec. To pa je, čez par dni se je valpet priklonil pred graščakom in povedal ponižno:

»Milostni gospod, letos ne bo desetine. Nočejo je dati.«

Graščak je žvižgal, gledal je nekam v dolino, še zmenil se ni za valpta. Valpet se je lepo priklonil in povedal še enkrat:

»Desetine nočejo dati.«

»Že prav!« je rekel graščak kratko in žvižgal naprej.

No, to je morala biti res posebna pesem.

Takrat Jernejčka ni bilo doma. Hodil je nekje onstran hribov; ko se je drugo jutro vrnil, se je začudil. Vsa vas je molčala kot mrtva. Ljudje so ležali po tleh, po ležiščih, povsod, kjer jih je ura zalotila. Nekaterim se je poznalo na obrazu, da so se z muko branili do konca. Ali je to smrt? Jernejček je tipal trupla, a ni mogel verjeti. Kaj niso govorili včasih o graščakovih sorodnikih? Dosti čudnega se zgodi na svetu.

Dva, tri dni je posedal po vasi. Tretjega dne se je napotil v grad.

Če ga vzamejo za hlapca, je rekel.

Valpet ga je pisano pogledal in mislil, da močan sicer ni, toda ga bodo že porabili za kaj.

In je ostal.

Bilo je vse lepo in je imel dosti jesti in piti, toda ga je ves čas skrbelo samo eno, kako bi mrtivo vas rešil. Ogradili so jo namreč in valpet je zapretel s palicami tistemu, ki bi stopil vanjo. Žato je trava prerasla pota in dvorišča in so se kočice nagibale k zemlji, kakor bi se morale vsak hip zrušiti. Jernejček je dolgo premišljeval, potem se je odločil. Ves čas je bil v službi dober in pošten, pa so ga kmalu postavili za konjskega hlapca. Konji so pa bili že tiste čase taki, da so radi zdirjali in je zdvijal nekoč graščakov najboljši vranec.

»Primate ga, primite ga!« je kričal graščak, ves zelen od jeze. Pa nihče se ga ni upal prijeti.

Jernejček je pa prišel odnekod iz hleva; prijazno je pokimal konju in konj se je napolnil proti njemu in se pred njim ustavil, kakor bi se nič ne zgodilo. Graščak je gledal malo debelo, potem je rekel:

»Ti boš odslej zmeraj pri meni!«

Jernejček je prikimal. Vedel je, zakaj.

Zgodilo se je pa, da sta v gorah zašla. Konja sta še komaj lezla po stezi. Gospod se je hudoval in robantil, potem pa ukazal Jernejčku, naj ga izpelje iz goščave.

»Prav rad,« je rekel Jernejček, »samo to mi povejte, zakaj je tista vas v dolini ograjena in kako, da so ljudje kot mrtvi.«

Graščak ga jezno pogleda.

Jernejček ni odnehal.

»Pa ostanite v teh skrbeh!« je rekel.

Graščak je vedel, da ni pomoči in je razložil vse po pravici. Da imajo hudobci bešedo zraven, da ni on nič kriv. V peklu bi se moralo povprašati.

Jernejček je razumel in sta kmalu našla pot.

Drugo jutro je graščak poklical valpta, naj Jernejčka takoj vrže v ječo. Toda, ko so ga iskali, ga ni bilo nikjer več. Navsezgodaj je že izginil z gradu in se odpravil proti peklu.

Dolgo je hodil. Pravijo sicer, da je pekel blizu, toda najbrž ni mogel najti prave poti. Ko je prišel do njega, je bil ves izmučen in zdelo se mu je, da ne bo mogel več živeti.

Potrkal je na peklena vrata pa so mu odprli. Ko je povedal, kaj bi rad, so ga peljali pred najvišjega poglavarja vseh hudobcev. Pa tudi ta se ni upal sam odločiti. Sklical je velik zbor. Prišli so hudobci z vseh strani sveta. Posedli so okoli kotlov, nekateri so se obesili na verige, potem se je začelo prerekanje in ropotanje, kakor je že sploh navada na zborovanjih. Ko se je pa velikemu poglavarju zazdelo, da je že vsega zadosti, je vstal in odločil po svoje.

»Naj bo, ker sem dobre volje. Vas je mnogoče rešiti, toda ta človek, ki jo hoče rešiti, naj zato leto dni dela v peklu.«

Hudobci so pritrdili. Jernejčka je obšla groza, toda potolažil se je, da bo vse skupaj trajalo samo eno leto. Takoj so mu izbrali delo. Naložili so mu, da bo prenašal duše od peklenskih vrat pa do prve dvorane. In vsi so se mu smejali.

Bilo je res hudo. Vsaka duša se je otepala pekla. Dočim so hudobci, ki so bili tega vajeni, lahko nesli po dve, tri duše, je on že pod eno omahoval. Padal je, pobijal si obraz, bilo mu je res hudo, hudo. Ždelo se je, kakor bi se ves svet selil v pekel. Stare in mlade duše, suhe in debele, bogate in revne, vsega je bilo na izbero. Jernejček je mislil, da je gotovo že konec sveta.

Končno je vendar preteklo leto in je prišel zadnji dan. Proti večeru je bilo, okoli pete ure.

»Še zadnja duša!« je vzdihnil Jernejček.

Pa ko je zagrabil zadnjo dušo, je videl, da je strahovito težka. Pogledal jo je natančneje in jo spoznal. Bila je duša domačega graščaka. Prestrašil se je.

»Nič se ne boj!« je zasopihala duša. »Graščak je ravnokar umrl.«

Potem so Jernejčka izpustili iz pekla. Še podili so ga. Hitel je domov.

Seveda, bilo je daleč pa je zamudil pogreb milostljivega gospoda graščaka. Nič mu ni bilo žal.

Domača vas je tudi oživela. Toda, ko jim je povedal, da je zanje trpel v peklu, so se mu zasmejali. »Pojdi no, to se je kar samo zgodilo,« so rekli.

Moral je molčati, drugače bi ga še iz vasi zapodili. Počasi je začel še sam verovati, da se mu je le nekaj sanjalo...

Venceslav Winkler.

Tiho noč prihaja . . .

*Tiho noč prihaja,
dan mehko ugaša,
angel gre iz raja,
detec povpraša:*

*Si li trudno, dete,
mar si že zaspalo?
Svoje očke svete
le zapri zdaj vdano.*

*Spančkaj, dete, spančkaj,
da boš spet veselo;
saj bo kmalu kmalu
jutro zablestelo.*

*Luč bom zdaj upihnil,
stopil v raj blesteči:
tebi pa bom dihnil
sladek sen o — sreči.*

Jože Vook.

Zakaj je sneg bel?

Ali se je kdo izmed vas kdaj vprašal: Zakaj je sneg bel?

»To je pa res neumno vprašanje. Ali naj bo črn? Saj je bil in bo vsekdar bel, zato pa pravimo: Bel ko sneg.«

Toda le počasi. Ta reč ni kar tako, kakor si mislite. Le pazite!

Najprej mi povejte: Kaj pa je prav za prav barva? Kako pa to, da je ena stvar višnjeva, druga rumena, tretja rdeča?

Boste rekli: Ker je pač taka, kakor jo je Bog hotel imeti.

Priznam, da ta odgovor ni napačen; vendar pa znam jaz še bolj jasno in bolj natanko odgovoriti. Samo dobro odprite svoj razum, ne samo ušes.

Kajne, naša prava in največja svetilka je sonce. Kamor ne posveti, tam je črna, egiptovska tema, da bi jo lahko z nožem rezal. Kjer je črna tema, o barvah ni govora. Potemtakem je sonce oni veliki umetnik, ki dela barve. Sončni žarki so pa čisto beli, kajne! Razodeti pa moram, kar se vam bo čudno zdelo, da temeljne bele barve prav za prav ni, ampak vse barve skupaj dajo belo. Nikar ne recite: »Kaj se pa izmišljuješ in kaj kvasiš, ko vidimo, koliko je belega na zemlji!« Kar sem rekel, pri tem ostanem. Upam, da vas bom kmalu mogel prepričati. Torej, pozor!

Vseh barv imamo s e d e m. Med temi so glavne ali temeljne tri, namreč: rdeča, rumena, modra (plava). Vse druge se tvorijo, ali so sestavljene iz teh. To ve vsakdo, ki se hoče ukvarjati s slikanjem. V beli sončni barvi so skrite prav vse barve. Ko sonce obseva zemljo in vse stvari, ki jih doseže: ljudi, rastline, cvetje, živali, kamenje itd., se sončni žarki razkrojijo v svoje sestavne barve tako, da so za naše oko vidne samo one sestavine (barve), katerih dotični predmet, ki ga gledamo, ne povzame, ne vsrka. Pojasniti hočem to, kar sem tu povedal, s primero. Gotovo ste že videli, kako je mati, predeň je zamesila moko za kruh, vzela sito (malo rešeto), vsula vanj moko in jo presejala. Zakaj? Zato, da je dobila lepo, čisto moko: trgana moka, zdrob in plaža je pa ostala v situ. Ni torej šlo vse skozi.

Podobno se godi tudi s sončnimi žarki, ki padajo na razne stvari in predmete. Celiče rastlin so tako ustvarjene, da nekaj sestavin, t. j. barv propuščajo ali vsrkavajo, drugih pa ne sprejmejo; zato ostanejo na površju tako, da so vidne našemu očesu. Vzemimo primer: Makov cvet se nam vidi rdeč, vijolica modra itd. Odkod to? Prav preprosto. Vsaka stvar, vsaka cvetka je kakor nežno, drobno sito za praške sončne svetlobe. Nekaj praškov prodre, drugi ostanejo zunaj. Makovi cveti vsesajo vse

barve sončne svetlobe, da so nevidne, razen ene, t. j. rdeče. Ta ostane v situ, hočem reči na cvetnih listih. In tako se nam pojavi mak v lepi in prijetni rdečini.

Zdaj boste mogli tudi razložiti, kako to, da je trava zelena, da je vijolica modra, da ima kalužnica rumeno cvetje itd. Ali ni vse to res zajemljivo!?

Zdaj se pa vrnimo k prvemu vprašanju. Kako to, da je sneg, ki je deloma tako osovražen, deloma pa tudi oboževan (od smučarjev) in pozdravljen (od drvarjev, poljedelcev), popolnoma bel? Odgovor po vsem tem, kar smo slišali, ne bo težak. Hočem pa vendarle pomagati in ugotoviti poprej še nekaj zanimivosti.

Ako kakšna stvar, recimo oglje, vse sončne žarke povzame in vsrka, in prav nobene sestavne barve zunaj ne pusti, kaj potem? Enkrat ena, da ne more imeti nobene barve, da mora biti črna. »Črno« se torej ne more nazvati barva. Kjerkoli zginajo vse barve, tam zavlada črnina.

Črna stvar je torej posrkala vso sončno luč, kolikor jo je doletelo, povzela je vseh sedem sončnih barv. Zdaj nam je umevno, zakaj se taka stvar brž razgreje in tudi lahko vname; zdaj nam ne bo treba vpraševati, zakaj si skušamo za zimo oskrbeti temnih, črnih oblačil.

Belo je vprav nasprotno od črnega.

Ako cvetka, papir, sneg ne propusti nobene sestavne barve sončnih žarkov, ako nobene ne uporabi, kaj potem? Naravno, da obvisi vse na površju, da se vse skupaj drže, da vse hkrati in obenem vidimo. Sneg je nedovzeten za katerokoli barvo, ki so vse skupaj strnjene v sončni svetlobi. Vase ne sprejme nobene, pa tudi ne sončne toplote; zato se nam vidi bel, zato pa ostane tudi hladen, mrzel.

Zdaj pride pa zopet novo doznanje. Kaj pa, če bi bil sneg črn, barvast? Kaj bi sledilo iz tega? Gorje človeku, če bi se sneg tako prelevil! Kajti, če bi imel sneg katerokoli barvo, ali če bi bil celo črn, pa bi se ga veliko naletelo, kaj bi nastalo? Nikarite se smejati in govoriti: To bi bilo lepo, če bi bila vsa zemlja pobarvana! Jokali bi se, če ne koj, pa potem, ko bi svetlo sonce posijalo. Saj vemo, kako brž bi se sneg ogrel in hkrati tudi raztopil, skopnel. Ta naglica bi povzročila velikanske povodnji in nepregledno škodo. Ves sneg, ki je nagromaden po hribih in višinah, po bregovih in gozdovih, bi se naenkrat pretopil v ogromno vodovje, ki bi razdiralo in gnalo v dolino vse, kar bi doseglo. To bi bila pretresljiva prikazen!

Ali ne vidimo in ne spoznamo tudi v tem neskončne božje modrosti in previdnosti, ki je vse tako uredila, kakor je v skladu z drugim stvarstvom in dobro za človeka. Tako nam vsako leto napravi beli sneg prijemerno zimsko pridigo o dobrotljivem Bogu in o božji modrosti.

Pa še nismo pri kraju.

Beli snežek ne uporabi ne sončnih sestavnih barv, pa tudi ne sprejme toplote od zunaj, od zgoraj. Pa je prav tako nedostopen za vse to od spodaj gori, od zemlje. Tudi to je dobro in koristno. Zakaj?

Kajne, kako nežno in ljubeznivo božajo sončni žarki našo mater zemljo v poletnih dneh, da jo ogrejejo; zakaj žito in drevje, zelišča in rastline potrebujejo veliko toplote, da se razvijejo in obrode sadove. Zemlja ima pa tudi v svoji notranjosti veliko osrednjo kurjavo. Ali niste še nikoli slišali o ognjenikih (vulkanih)? To so globoko segajoče cevi, po katerih zemeljski plini poganjajo ogenj in pepel, pa tudi razne raztopine ven na

svobodo. Glejte tudi ta ogenj, ta notranja centralna peč pomaga razgrevati skorjo zemlje. Kdo ne uvidi, da je tudi to koristno in v soglasju z božjo čudovito modrostjo!

Zdaj pa nastopi zima, ta sivobradati, z ledenimi svečami okrašeni starec. Že njegova sapa, severnik, tako ostro zbada in žvižga, da prežene kaj kmalu vso gorkoto z zemeljskega površja. Zgornja plast zemlje zmrzuje, mraz se ujeda čedalje bolj v globino. Gorje ubogim rastlinam, koreninam, semenom in klicam! Ali bodo ohranile življenje do pomladi?

Toda božja previdnost poskrbi o pravem času za primerno odejo. Bela je, lepa, snažna, čista in neoskrunjena. In kar je posebno važno: Ta zaščitna plast zemeljske odeje ne pusti, da bi odšlo le količkaj zemeljske toplote, ki jo proizvajajo notranja centrala. Hvala Bogu, drugače bi se marsikaj uničilo in pokončalo!

Tako! Zdaj pa lahko napišete domačo nalogo o ljubem, belem snegu — in o božji Previdnosti!

—ž

Pesmi v mladem vrbju.

*Kdor ne ve še, naj prisluhne:
pesmi zvonkih brez števila
božja roka je v vrbovje
mlado ob potoku skrila.*

*Pesmi te so čudno lepe.
Nekatere so vesele,
kakor da ves svet bi rade
z žametno roko objele.*

*Druge pesmi so otožne
kakor slavčkovo ihtenje,
a iz vseh odmeva mladih
src veliko hrepenenje.*

*Kómu pa vrbovje mlado
s svojo pesmijo postreže?
Vsakemu, ki v njem piščalko
s spretno roko si ureže.*

Mirko Kunčič.

Dedova pipa.

Deda bi rad posnema! — To je dobro, da je pipa mrzla, drugače bi bilo joj!

MLADI STRAŽARJI

Naši Primorci.

Vse naše jugoslovanske primorske pokrajine štejejo 764.699 prebivalcev. Med temi je le 5609 Italijanov. Ako hočemo še vedeti, koliko je Italijanov na 100 prebivalcev našega jugoslovanskega Primorja, napravimo odstotni (percentni) račun tako, da pomnožimo število Italijanov s 100 in ta produkt delimo s številom vseh prebivalcev 764.699 ($560.900 : 764.699 =$). Tako pridemo do decimalnega števila 0,75. To se pravi na 10.000 prebivalcev v jugoslovanskem Primorju pride le 75 Italijanov.

Čisto drugačne številke dobimo, če pogledamo oni del našega Primorja, ki se nahaja pod italijanskim gospodstvom. Italijanska pokrajina Julijska Benečija (Reka, Gorica, Pulj, Trst in Zader) ima po ljudskem štetju iz leta 1921 (1. dec.) okroglo 950.000 prebivalcev. Po istem štetju pa priznavajo Italijani, da biva v Italiji 420.000 Slovencev in Hrvatov, in ti so naseljeni v Julijski Benečiji. V odstotkih izraženo pomeni, da imamo tudi po laškem priznanju 45% tamošnjega prebivalstva. Pa še nekaj moramo pri tem poudariti. Naši ljudje v Julijski Benečiji niso kaki priseljenci, ki so prišli s trebuhom za kruhom, ampak so tu od davnih časov, ko so si evropski narodi iskali novih domačij. Zato stanujejo tudi v Julijski Benečiji Slovenci in Hrvati strnjeno, čisto jasna mejna črta jih loči od njihovih sosedov Italijanov in Furlanov. Slovani že od nekdanj tu obdelujejo zemljo: zavarovane imajo borne kraške njivice z visokimi kamenitimi ograjami. *Ob morju so se od nekdanj naši ljudje bavili z ribarstvom. Spuščali pa so se tudi na svojih ladjah dalje in se bavili z brodarstvom in pomorsko trgovino. Branili so tudi morje in Primorje pred tujimi navali, zlasti pred mohamedanskimi Saraceni v časih pred križarskimi vojskami in kasneje tudi pred Turki.* Tako so si pridobili domovinsko pravico ob in na morju in s tem tudi pravico do soodločevanja v vseh vprašanjih, ki zadevajo Jadransko morje. Prav tako kakor Italijan govori o Jadranskem morju kot o *mare nostrum*, govori tudi Jugoslovani, Slovenec, Hrvat in Srb o *našem morju*.

Ker Jadransko morje nikoli ni bilo kaka pregraja med narodi na njegovih obrežjih, ampak je vedno šel živahen promet od vzhodne k zahodni obali in obratno, je prav naravno, da je tudi v kulturnem pogledu videti veliko skupnih potez obeh narodov ob Jadranu. Ena takih skupnih potez je, da je prebivalstvo na vzhodni in zahodni strani Jadrana versko enotno. Katoličani so oboji, jugoslovanski Primorci tako kakor Italijani. Pa ne samo katoličani na papirju, ampak tudi po vsem svojem mišljenju in čuvstvanju. Celo Srbi ob Jadranskem morju imajo svojo katoliško nadškofijo v Baru (primas Srbije). Na nekaterih mestih imamo pa vendar tudi v našem Primorju pravoslavne brate. Pri Pulju se nahaja čisto pravoslavna vas Peroć. Tudi pri Zadru je več pravoslavnih naselbin in prav tako tudi na južnem koncu Dalmacije. Toda ta naselitev pravoslavnih v Primorju je

v zvezi s turškimi boji. Kakor so prišli pravoslavni kot begunci v Gorjance, v Liko in drugam proti severu in severozapadu, tako so iskali zavetja pred turško silo tudi v Primorju, kjer so se ohranili do današnjih dni.

Sploh je prebivalstvo zlasti v tistem delu Istre, ki je bil do konca beneške samostojnosti pod Benetkami, silno pomešano. Še danes se to kaže v značaju tamošnjega prebivalstva. Niti dve sosedni vasi ne kažeta istega značaja. Huda sovraštva, poboji, poškodovanja lastnine (porežejo trte, poškodujejo ovce) so posledice tega mešanega prebivalstva v preteklih dobah. Znana je pripovedka o onem pogumnem istrskem župniku, ki je prišel v župnijo, kjer ni mogel pred njim nihče obstati. Šel je prvo nedeljo na prižnico. V eni roki je držal križ, v drugi pa — tako pravi pripovedka — samokres, in nagovoril svoje vernike: »Vi ste hajduki, jaz sem pa vaš hajduški župnik. Ako ne boste poslušali besed, ki vam jih bom govoril v imenu križa, boste pa poslušali tega-le (samokres)«. In ukrotil je svoje hajduke, da so postali dobri in niso več rezali svojim sovražnikom trt in njihovim ovcam kit na nogah. Nagli, razburljivi so Primorci. Veliki cerkveni oče sv. Hieronim, ki je svoje nasprotnike pogosto ugnal tudi s trdo in zelo ostro besedo, je prosil Boga za odpuščenje z besedami: »Parce Domine, Dalmata sum!« (»Odpusti, Gospod! Sem Dalmatinec«). Mnogo teh starih običajev so ohranili naši Primorci. V Makarski pa tudi drugod imajo na veliki petek pomenljive spokorne obrede, ko nesejo odlični možje bosí težak kri v procesiji. Lepe so narodne noše naših Primorcev. Predvsem pa so Primorci čuvarji našega sinjega Jadrana.

Dr. K. C.

Čuvajmo naše morje!

(Iz sestavka V. L., učenca na čadramski šoli.)

Morje so pljuča Jugoslavije. Moč in bodočnost naše države ni le v rodovitnosti naše zemlje, ne le v pridnosti naših rok, marveč tudi v morju. To prepričanje je še premalo prodrlo v zavest jugoslovanskih državljanov.

Morje je vir blagostanja in bogastva. Ima to prednost pred celino, da ne potrebuje cest in železnic, saj je vse morje ena sama široka cesta, ki nas vodi v širni svet.

Ni pa dovolj, da ima narod morje, ampak treba se je pobrigati, da spoznamo njega vrednost in da to vrednost uporabimo za podvig gospodarstva in kulture. Le narod, ki se zaveda, koliko vrednost in kolik pomen ima morje, bo pripravljen, da ga čuva in varuje kakor punčico v svojem očesu.

Naše morje s svojo členovito obalo je tudi čarovito lepo. Tujci nam zavidajo te lepote, pa bi nam jih tudi radi ugrabili, če bi se dalo. Obala našega Primorja nadkriljuje s svojo lepoto celo italijansko obalo.

Da se seznanimo z lepoto naše obale, da jo iskreno vzljubimo, da smo voljni jo tudi braniti, v ta namen je treba pouka, bodrila, svetega navdušenja in živega ognja. Za to pa skrbi »Jadranska straža«, ki ima svoje krožke, podmladke in podružnice tudi že na vsaki šoli kraljevine Jugoslavije. Tudi pri nas v čadramski šoli jo imamo.

Pozdravljam vse naročnike »Vrtca«, posebnó pa Podmladkarje!

ZA DOBRO VOLJO

IGRAJMO SE »POTNIKE«.

Igrajoči nastopijo kot potniki. Vstopijo se v krog. Prvi stopi iz kroga k drugemu, ki ga poljubno izbere, in mu pravi n. pr.:

»Jaz sem Anton.

Pridem iz Amerike.

Prodajam angleško blago.

Grem v Avgsburg.«... (Vse značilne besede z začetno črko »a«.)

Prvi je izvršil svojo nalogo in se vrne na svoje mesto. Ta, ki ga je prej nagovoril, je drugi potnik, in mora koj stopiti do kateregakoli soigralca ter reče n. pr.:

»Jaz sem Blaž.

Prihajam iz Beljaka.

Prodajam bombaž.

Grem v Bohinj.«

Nagovorjeni je tretji potnik, ki poišče tovariša v krogu in nadaljuje n. pr.:

»Jaz sem Ciril.

Prihajam iz Celja.

Prodajam cement.

potujem v Celovec.«

Naslednji potnik mora začeti s »č«. Na pr.:

»Jaz sem Črtomir.

Prišel sem iz Črnomlja.

Prodajam črešnje.

Potujem v Čemšenik.«

Peti n. pr.:

»Jaz sem Davorin.

Prihajam z Dunaja.

Prodajam dateljne.

Potujem na Dovje.«

Kolikor je igralcev, toliko potnikov pride na vrsto po abecedi. Kdor si ne zna pomagati, ali napačno govori, plača kazen, ali se mu odmeri nedolžna krca po roki, ali kakor se igralci domeniyo. — Deklice si izbirajo seveda dekliška imena.

Hladnokrvnost (flegmatična kri). O Francozu beremo, da je prijezdil nekoč na most, ki je pa bil tako ozek, da bi se dva jezdeca ne mogla srečati. Anglež — tudi na konju — mu pride nasproti. Kdo naj se izogne? Noben se ni maral kar tako vdati. »Anglež se kakšnemu Francozu ne umakne,« pravi angleški jezdec. »Primaruha,« ga zavrne čisto mirno francoski tekmeč, »saj moj konj je tudi Anglež, pa še starejši je kot vaš.«

Anglež si iz tega odgovora nič ne stori, ampak potegne iz žepa svoj časopis in pristavi: »Lahko čakam; imam tako lepo priliko, da pregledam današnje novice. Med tem se boste pa potrudili, da mi napravite prostor.« In meni nič tebi nič vzame v roke svoj dnevnik, ga razvije in mirno sedeč na konju prelistava dobro uro svoj časopisni papir. Ko je že zadostil svoji radovednosti, zgane časopis, pogleda Francoza in pravi: »Eh bien!«

Pa Francoz tudi ni izgubil glave in potrpežljivosti. Nagovoril je Angleža: »Bodite tako ljubeznivi, pa še meni posodite časopis, da ga berem. V tem času vas bo morda prijala volja, da se mi umaknete.«

Ko je Anglež spoznal potrpežljivost svojega nasprotnika, se je čutil premaganega, in je zaklical: »Le pojdite; bom pa jaz prostor napravil!«

V čakalnici slavnega zdravnika Hufelanda. Ta mož je bil posebnjež. Nič ni bolj sovražil, kot klepetavo in prazno govorjenje. Imel je sila veliko bolnikov, zato mu je bil čas dragocen, beseda kratka.

Nekoč je prišla po zdravniško pomoč neka gospa, ki je zavihala rokav in pokazala svojo bolno roko, preden je mogel zdravnik vprašati, kaj ji manjka. Stegnila je desnico in izustila samo: »Vnetje!« — »Gorke obkladke« reče doktor, očisti previdno že precej razbolelo rano in jo obveže. Gospa gre, ne da bi še kaj rekla; prav tako je molčal tudi mož zdravlilstva.

Drugi dan se vrne ta posebnost ženskega spola, pokaže odgrnjeno roko z besedo: »Bolje.« Prav tako kratko in jedrnato se odreže tudi doktor: »Nadaljujte z obkladki!«

Šele čez več dni se prikaže molčeca gospa zopet in zakliče: »Zdrava! Račun?« — »Nič,« se odreže sloveči zdravnik in se smehlja prav iz srca, češ, »vi ste najbolj brihtna ženska, kar sem jih doslej srečal.

SMEH JE ZDRAV

Kje je vest? Mestna gospa je povabila na popoldanski obisk več svojih prijateljic. Naročila je vse potrebno za prigrizek, med drugim tudi sladko torto. Njena hčerka, šolska učenka — sladkosneda, je zavohala to tako ljubo ji slaščico, pa jo je hodila ščipati in rezati tako, da jo je skoraj polovico spravila pod svojo streho. Kmalu nato je pa čutila tiho kazen: v želodcu jo je jelo neznansko ščipati in grizti. Morala je v posteljo.

Ker je pa v šoli slišala, da človeka, ki je napravil kako porednost, veste peče, je poklicala mamo in rekla kazaje z roko na želodec: »Mama, ali je tukaj notri vest?« — Mati hudomušno: »To ne, pač pa je tam polovico torte.«

Kako sta pozneje obračunali, tega pa zgodba ne pove.

Ni zadel. Učitelj vpraša: »Kdo pozna kak prozoren predmet?« Jakec se oglasi: »Ključ, ki ima luknjo.«

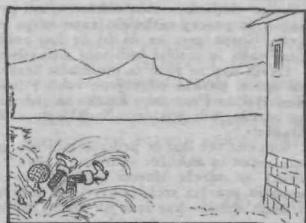
Porednejž. Nacej je v šoli zopet pošteno pokaran: »Ti nepridiprav! Če bi tvoj oče vedel, kako si nagajiv in neposlušen, bi dobil sive lase od same žalosti.« — »To bi bila mama vesela, gospod učitelj.« — »Kako to, Nacej?« — »Zato, ker je očka ves plešast.«

Paf

Pof

Čof

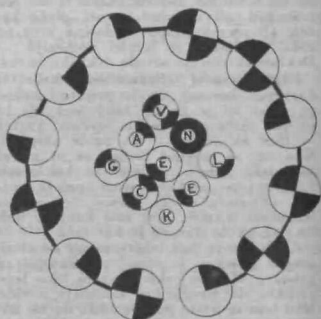
Brrr

Šahovnica.

1		•		•	•	•	•
2	v		i		u		g
3		•		•		•	
4	j		i				n
5		•		•		•	
6	h		e		i		j
7		•		•		•	
8	k		i		t		n

Dostavi v vodoravnih vrstah v bela polja črke tako, da dobiš v vsaki vrsti žensko krstno ime. Ko je vse izpolnjeno, bereš v diagonali, t. j. skozi bela polja od vrhnega levega ogla pa naravnost do spodnjega desnega ogla — zopet znano lepo žensko ime.

Čarobni krogi.

Kroge na obodu velikega kroga glej iz središča kroga navzgor!

Kot osebnost je bil Gregor Rihar slabotne postave, mršav in droben. Slika vam ga kaže takega, kakršen je bil pred smrtjo.

Ponižnost je bila njegova prelepa kreposti; s hvalo se mu ni nihče prikupil. Bil je dober človek, vzoren duhovnik. Med delom in molitvijo so mu tekli dnevi. Geslo njegovo: »Moli in delaj!« bodi tudi naša smernica v vsem življenju.

REŠITEV UGANK

Rešitev ugank iz 4—5. številke: »Božična uganka« — Vsem čitateljem blagoslovljene praznike. »Dimniki« — Naš kruh je črn.

Prav so rešili obe uganki: Mlakar Ana iz Češnjice; Oražem Jože, Langerhole Josip, Berce Bogdan, Rant Pavel, Meze Dušan, Albrecht Anton, Novak Ivak, Golob Anton, Berce Oton, Klopčaver V., Rebolj Franc, Burja Anton, Sodja Janez, Perko Jože, Oblak Ludvik, Konjar Jaka, Šarabon Vinko, Mlinarič Milan, Vidrih Jože iz St. Vida n. Lj.; Reven Zdravko z Vrhnike; Pintar Avgusta z Jesenic; Čarman Stane, Velkavrh Josip, Keršič Marijan, Melik Ivan, Maver Zvonimir, Jugovic Anton, krašovec Milan, Benčič Stane, Družina Boris, Repež Vinko, Jarc Jakob, Krušnik Slavko iz Ljubljane; Mijak Mitja iz Mokronoga; Breučič Marija iz Podlippe; Uladnik Marija iz Cerknice; Oblak Stanko, Velkavrh Jože iz Železnikov; Kozole Franc iz Rajhenburga; Brezovar Rado iz St. Ruperta; Peterlin Anton in Jože, Lap Kristina in Vinko, Štebe Anica in Jelka, Peterlin Danica in Ivanka, Kern Cilka, Tičar Francka, Lužar Cilka, Urše Ljudmila iz Komende; Bonač Fanči, Opeka Marija iz Begunj; Gogala Vladimira, Knaflič Franc, Žerovec Janko, Jamar Franc in Janko z Bleda; Jekš Jožek, Kovač Franc, Gjergjek Ludvik, Hil Rudolf iz Gornje Lendave; Rihtar Ema, Rošker Ivan, Koprive Marija, Kostevc Anica, Pšeničnik Roza, Petančič Pepca, Hode Ivanka, Rožman Ana, Suštersič Jože, Bratanič Terezija, Lipar Marija, Kink Terezija, Černelč Roza, Pintarič Ljudmila iz Pišec; Suhadolc Ivica iz Šujce; Mencinger Francka iz St. Fužine; Zakonjšek Marija iz Trbovelj; Bitenc Ivka iz Kranja; Konjar Franc, Slatnar Ivan iz Smedlnika; Svoljšak Ivan in Marijan iz Doba; Bohinc Marijan z Rakeka; Jug Zlatica iz Studencev; Erzar Marija iz Pš. Police; Besov Cvetka iz Tržišča; Pečenik Matevžek in Francka s Črnega vrha n. Polh. gradcem; Holozan Emil iz Vevč; Anko Jože z Jezerskega; Krevh Milica, Sadar Breda, Lettig Slavica, Puncer Ivica, Černelč Janja, Črepinšek Marija, Cehte Ema, Hribernik Erika, Malus Marija, Zohar Marija, Gradt Karla, Pibrovec Dora, Cocej Pavla, Golob Olga, Freitag Frida, Klenovšek Marija, Jagodič Zdenka, Zmazek Marija iz Celja; Mrak Ludvik in Francka iz Vinharjev; Goršek Milan iz Petrovc; Bučar Štefka, Zadel Marija, Glavič Jožefa iz St. Vida pri Stični; Merčjak Milan iz Smihela; Vršaj Egidij, Kopač Milan, Stine Matija iz St. Vida nad Ljubljano.

Izžrebana sta Pintar Avgusta z Jesenic in Goršek Milan iz Petrovc.

Rešitev ugank v 6. številki: »Opomin« — »Ne vemo ne ure, ne dneva naše smrti; zato bodimo nanjo vedno pripravljeni.«

Prav so rešili: Repež Vinko, Suštersič Ivan, Benčič Stane, Družina Boris, Pogacnik Stanko, Reisner Janez, Krušnik Ciril, Mauser Zvonimir, Jugovic Anton, vsi v Ljubljani; Kapš Rudolf, Rožni dol (Semič); Holozan Emil, Vevč; Zakonjšek Marija, Trbovlje; Logar Viktor, Horjul; Bohinc Marjan, Bohinc Boris, Rakek; Ravnik Tonček, Jesenice; Kajtna Veronika, Trbovlje; Velkavrh Jože; Varšek Ivan, Raka; Čepon Janko, Horjul; Levc Marija, Verd; Petkovšek Joško, Kogovšek Jožef, Hotedrščica; Burja Anton, Perko Josip, Sodja Janez, Šarabon Vinko, Vidrih Josip, Berce Bogdan, Klopčavar Vinko, Klemenčič Martin, Rant Pavel, Berič Oton, dijaki v zavodu sv. Stanislava; Svoljšak Ivan in Marijan, Dob. Anko Jožef, Jezersko; Zadel Marija in Glavič Jožefa, Št. Vid pri Stični; Jovan Rudi, Sv. Lovrenc n. P.; Lešnik Tomaž, Begunje pri L.; Lozar Ivan, Kostanjevica; Jugovec Zlatica, Studenci p. M.; Opeka Marija, Seišček; Spolenak Anica, Zagorje ob S.; Reven Zdr., Dobrovolje A., Vrhnika; Kostevc Anica, Hode Ivanka, Gregorevčič Verica, Petenčič Pepca, Pšeničnik Roza, Modrijan Franc, Černelč Roza, Bratanič Terezija, Lipar Marija, Gradišnik Melita, Kink Terezija, Sodič Franc, Pintarič Ljudmila, Rihtar Erna, Rošker Ivan, vsi iz Pišec; Sadar Breda, Krevh Milica, Lettig Slavica, Puncer Ivica, Černelč Janja, Črepinšek Marija, Hribernik Erika, Malus Marija, Zohar Marija, Gradt Karla, Cocej Pavla, Golob Olga, Freitag Frida, Klenovšek Marija, Zmazek Marija, Jagodič Zdenko, Cehte Ema, Pibrovec Dora, vsi iz Celja; Hren Alenčica in Oražem Ljudmila, Verd pri Vrhniki; Gogala Vladimir, Jamar Janko in Franc, Bled I.; Mlakar Anica, Češnjica; Besov Cvetka, Tržišče na D.; Žerovec Janez, Knaflič Franc, Bled; Konjar Jaka, Št. Vid nad Ljubljano; Bručan Davo, Koroška Bela.

Izžrebana: Mlakar Anica, Češnjica v Bohinju.